UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Pontificij iuris, Contractuum, seu Dispositionum inter viuos materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm CLXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96504

Visual Library

[illegible] fœnerari, ergo illa doctrina Bar. in caſu [illegible] procedit, & conſuetudo nõ excuſaret, qua [illegible] iudicandũ eſt omninò cõtractũ, de quo [illegible] fœneratitium, & uſurarium. Laus Deo.

SVMMAE.

1 *[illegible] in contractu mutui, & non in contractibus innomina[illegible] correſpectiuis committitur.*

[illegible] 13. 14. & 16. ubi declaratur. & num. 28.

2 *[illegible] innominatus facio, & do, ut facias, & ut des, hic cele[illegible]*

3 *[illegible] mercium, & ſuſceptio periculi licita, & à iure pmiſſa. [illegible] ſecus ſit num. 21. & 29. ubi hoc declaratur.*

4 *[illegible] committitur, ſi quis pro debitore fideiubens uoluit tan[illegible] procontrario.*

Quod uerum eſt [illegible] ex parte creditoris, qui aſſecuratur, & n. 29.

5 *Vſura, & contractus illicitus non committitur, ſi quis rem pluris [illegible] emere promittat, dummodo non interueniat do[illegible] nec læſio ultra dimidiam iuſti pretij.*

[illegible] contractus uſurarius etiam fictione iuris num. 30.

6 *[illegible] negotiatio utilis eſt, & neceſſaria ciuitatibus, & ideò li[illegible]*

7 *Negotiatio quæ à laicis principaliter propter lucrum exercetur, [illegible] eſt, & lucrum inde perceptum eſt licitum.*

8 *Negotiatio exercetur pro incremento facultatum, & propriè dici[illegible] in mercibus.*

9 *[illegible] prohibita, laicis uerò permiſſa, dummodo fiat abſque [illegible] & num. 31.*

10 *Vſura committitur, quando facta relatione præſtationis ad [illegible] reſultat quaſi facio, ut des, uel uendo, trado, [illegible] des, uel ſuſcipio periculum, ut des, ſeu facias, uel [illegible] conformitas unius ad alterum, ſed potius dicitur [illegible] compenſatio debita, & obligatio correſpectiua.*

[illegible] uerum ſit num. 32. ubi declaratur.

11 *[illegible] hodie poteſt de fœnore, & uſura conuinci non tantum [illegible] in iure poſitis, & deſcriptis, ſed etiam ex [illegible] ſimilibus, & ex inditiis, & argumentis.*

12 *[illegible] deprauata contrahentium intentione in quocun[illegible] contractuum ſub quacunque conceptione uerborum [illegible] committi.*

13 *[illegible] de uſuraria prauitate argui, & dici poſſunt.*

14 *[illegible] contractibus innominatis, & correſpectiuis cõmit[illegible]*

15 *[illegible] innominati regulantur ſecundum naturam contractũ [illegible] quibus aſſimilantur.*

16 *[illegible] in contractu mutui committi, etiam ſi alius contra[illegible] celebratus, uerum eſt, & quomodo.*

17 *[illegible] ſpecies magis ex pactis in eo appoſitis, quàm [illegible] uerbis ipſius contractus cognoſcitur.*

18 *[illegible] dicitur, quando res traditæ alicui fuerunt ad [illegible] abſque translatione dominij, & cum pacto, quòd [illegible] certum quid pro lucro, & alius aliam utilitatẽ haberet.*

19 *[illegible] contractus illicitus, & uſurarius eſt, quãdo reb. tradi[illegible] ad negotiandũ cum certo lucro alter tantum periculũ omne [illegible] in ſe ſuſcepit, & totũ capitale aſſecurauit.*

20 *Idem eſt in contractu innominato ſimili dicto contractui nominato [illegible]*

21 *Vſura committitur, ubicunque capitale unà cum certo lucro aſſe[illegible]*

22 *Vſurarius dicitur, qui merces ad tempus pluris uendit, quàm tem[illegible] facienda ualituræ eſſent.*

[illegible] uendens ad tempus non dicatur uſurarius, quid re[illegible]

23 *Vſurarius contractus dicitur, ubicũq; ex pacto uel ad arbitriũ cre[illegible] certũ tempus dumtaxat à contractu recedi põt.*

24 *Negotiationem cum damno, & grauamine alterius exercens tan[illegible] ad reſtitutionem eius, in quo alterum damnifi[illegible] grauauit, tenetur.*

Vſura committitur, quando obligatio naturalis ad antidora in pa[illegible] fuit.

Vſuram committit is, qui certis promiſſionibus maiorem ſibi homi[illegible] ad ſuam apothecam, & negotiationem trahit.

27 *Creditor uſuram committit, ſi cauſa alicuius lucri ſolutionem debitori differat.*

28 *Bal. in l. cunctos populos. in 4. col. uerſi. & quia de uſuris eſt mentio. quæro primo, ibi item do quandam regulam. C. de ſumma trin. & fid. catho. declaratur.*

EPITOME.

Contractũ ſuper certa negatione initũ fuiſſe illicitũ, & vſurariũ ex aſſecuratione capitalis, & lucri, ac totus periculi ſuſceptione p alterũ tm̃ facta, & ex aliis cõiecturis, & p̃ſumptionibus hic poſitis, demõſtrat̃.

CONSILIVM CLXVIII.

IN præſenti cauſa vr̃ prima facie dicendũ, ꝙ cõuentio, ſeu cõpoſitio facta inter magiſtrũ Ludouicũ, & ſer Romanũ ex una, & inter homines vniuerſitatis caligariorũ ex altera ſit licita, nec vſurariã prauitatẽ ſapere dicatur. Et plura ad hoc dicendum me mouent, & primo, quo-
1 niam † ſolũ in contractu mutui, & non in contractibus innominatis, do, ut facias, uel ut des, uſura cõmittitur, ut colligitur ex diffinitione uſuræ, qua dicitur, ꝙ uſura eſt lucrum mutui pacto debitum, uel exactũ, & ita præſupponunt doct. cõiter in rub. extra de uſuris. Sal. in rub. ff. eod. & fatetur Henric. Boich. ſolemnis doctor ultramõtanus in c. in ciuitate. de uſur. Sed in terminis noſtris non datur contractus mutui, ſed contractus innominatus do, & facio, ut facias, prout ex tenore inſtrumenti cõtinetur, & ex infra dicendis apparebit, & arg. l. iuriſgentiũ. §. ſed cũ nulla. & ibi gl. Bar. & alii. ff. de pact. & l. ex placito. cum l. ſeq. C. de rerum permuta. ergo non dicetur celebratus cõtractus fœneratitius, q̃a in cõtractibus innominatis correſpectiuis do, vt des, uel do, ut facias, uel facio, ut des, uſura non ꝯmittitur, ut uoluit glo. not. in ſumma 14. q. 3. & hoc argũ in ſimili utitur do. Lauren. de Rodulph. in
2 ſuo tract. de uſur. in 2. par. prin. in 3. q. Quod aũt † inter p̃dictos ꝯhentes fuerit initus cõtractus innominatus probatur, nam magiſter Ludouicus, & ſer Romanus ꝓmiſerunt facere, & tenere unum fondicũ benè p̃paratum, & fulcitum coriis, & aliis rebus neceſſariis pro exercitio caligariæ, item coria, & alias res hoĩbus dictæ uniuerſitatis, qui cõtinuè ad emendũ venirent, dare, & uendere pro certo pretio ſatis honeſto, & congruo, prout in inſtrumento. Homines uerò uniuerſitatis prædictæ ſe obligarunt ad tradendũ unũ fondicũ nouum, ſeu tabernã gratis, & abſq; ſolutione alicuius penſionis pro uſu negotiationis p̃dictæ, & ſic ad factum, itẽ ad ponendũ duos homines peritos dictæ uniuerſitatis tanquã inſtitores, & pro inſtitoribus abſque ſolutione alicuius certæ mercedis per dictos magiſtrũ Ludouicũ, & ſer Romanũ facienda, itẽ ad leuandũ ſingulis tribus menſibus oĩa coria ab aliis refutata, & oĩa ſupra oſſa, ut uerbis ipſorũ cõtrahentium utar. Item promiſerunt fideiubere pro dictis inſtitoribus, ac ẽt ſe obligarunt ad leuandũ oĩa bona, & res dictę negotiationis pro p̃tio p̃dicto cũ termino ad ſoluendũ, qñ præfatis magiſtro Ludouico, & ſer Romano uideretur nolle ampliùs perſeuerare in dicto exercitio, & in dicta cõpoſitione cũ hoĩbus dictæ uniuerſitatis, ut latius in dicto inſtrumento apparet. Ex q̃bus ſatis clarè cõſtat non fuiſſe cõtractũ mutuũ, ſed fuiſſe celebratũ cõtractũ innominatũ facio, & do, ut facias, & ut des arg. d. l. iuriſgentiũ. §. ſed cũ nulla. cũ gl. & ibi Bart. & in d. l. ex placito. & Pau. de Ca. in l. ſi tibi. ff. de p̃ſc. uer. & l. naturalis. §. 1. ff. eo. ti. ¶ Secũdo q̃uis hoĩes dictæ uniuerſitatis recipiẽdo quodãmodo in ſe periculũ merciũ, uidelicet ꝓmittendo leuare, ſeu emere ſingulis tribus mẽſibus coria refutata, & ſupraoſſa, & fideiubẽdo ꝓ inſtitorib. ac ſe obligãdo ad leuandũ, & emendũ oĩa bona, & res in caſu ſ. relato dicant̃ merces aſſecuraſſe, & illarũ ĩ ſe ſuſcepiſſe periculũ pp hoc

tamen præfati magiſter Ludouicus, & ſer Romanus
non debent dici uſuram commiſiſſe, nec contractū
3 illicitum celebraſſe, quoniam † aſſecuratio merciū,
ſeu ſuſceptio periculi maximè ex parte eius, cuius
merces aſſecurantur, dicitur eſſe licita, & à iure per-
miſſa, ut eſt bonus text. in l. in naue ſaupheli. ff. locati.
& l. periculi pretiū. ff. de nautico fœno. cum ibi not.
4 & † patet in eo, qui, ut pro debitore fideiubere, uoluit
tantum pro centenario, uſuram nanque non cōmit-
tit ſaltem creditor, qui aſſecuratur, ut not. declarat
D. Lauren. de Rodul. in d. tracta. in 2. par. in 3. q.
¶ Tertio non dicitur ēt vſura commiſſa ex eo, qđ ho
mines dictæ uniuerſitatis promiſerint emere, & leua
re ſingulis tribus menſibus coria refutata, & omnia
ſupraoſſa dictæ negotiationis, nec non omnia bona,
omnesq; res dictæ negotiationis, qñ arbitrio prædi-
ctorum magiſtri Ludouici, & ſer Romani declaratū
fuerit, ipſos nolle in dicta compoſitione perſeuerare,
pro pretio maiori, quam cōſtiterint, computatis om
5 nibus expenſis, nam † quamuis prædicta pro maiori
pretio, quam fortè ualerēt, leuare, & emere promiſe
rint, tñ non dicetur uſura commiſſa, nec ꝯctus illici-
tus celebratus, cum de iure canonico ēt licitum ſit
cōtrahentibus ſe inuicem in pretio re ipſa decipere,
dūmodo dolus ex propoſito nō interuenerit, nec læ-
ſio ultra dimidiā iuſti pretij cōtigerit, ut eſt gl. ibiq;
Abb. & alij in c. in ciuitate. de uſuris. c. cum dilecti. c.
cum cauſa. ibique doctores cōiter poſt gloſ. extra de
empt. & vendit. gl. in cap. qualitas. de pœniten. diſtin
ctio. 5. l. item ſi pretio. in fi. ff. locati. & faciunt ea, quæ
habentur. in c. 1. de emptio. & uenditio. & in c. 1. ne
cleri. uel mona. ubi licitum eſt mercatori merces, &
6 res cum aliquo honeſto lucro ratione laboris, & ope
ræ perſonæ vendere. ¶ Quarto † hmōi compoſitio
concernit negotiationē caligariæ, & pelliparíæ, quæ
eſt inter alias negotiationes ciuitatibus utiles, & ne-
ceſſarias, ut eſt text. cum gl. in uer. & aliis. in l. 2. ff. de
nundinis, ergo licita, & iuſta eſſe dicetur, poſito, ꝙ
magiſter Ludouicus, & ſer Romanus ad illam princi
paliter propter lucrum deuenerint, nā ut inquit bea
tus Thomas 2. 2. q. 77. articulo 3. & refert Abb. in d. c.
1. ne cleri. vel mona. & ponit Lauren. de Rodul. in d.
7 tracta. in 1. parte in q. 43. † negotiatio, quæ à laicis
principaliter propter lucrū exercetur, dicitur licita,
qñ ad aliquem effectum neceſſarium, uel honeſtum
ordinatur, & lucrum, quod inde percipitur, dicitur li-
citū propter pericula, & labores perſonæ, ac propter
dubium lucri, & damni argum. l. ſi non fuerint. ff. pro
ſocio. & dicit text. in l. ſemper. §. negotiatio. ff. de mu-
8 ner. & honor. quòd † negotiatio excecetur pro incre-
mēto facultatum, & propriè dicitur negotiatio, quæ
fit in mercibus. ut in c. forus. de verb. ſihnifi. veluti qñ
quis merces in groſſum emit, ut ad minutū vendat,
9 ut in c. eiiciens. 83. diſtin. † quæ clericis dicitur prohi
bita, laicis verò permiſſa, dummodo nō fiat cupidita
tis, & auaritiæ cauſa, hoc eſt abſq; labe uſuraria. ut in
c. fornicari. & c. negotiatorē. 88. diſtinct. c. 1. ne cleri.
vel mona. c. qualitas. c. falſas. & c. negotiū de pœnit.
diſtin. 5. c. quicunque. c. clerici. & c. canonum. cū ibi
not. per gl. 14. q. 4. iuncto c. in ciuitate. c. conſuluit. &
& c. nauiganti. extra de vſuris. & not. per gloſæ ſum.
14. q. 3. ¶ Quinto accedat elegans doctrina Bar. in l.
cunctos populos. in 1. q. in prin. 4. col. C. de ſumma
trinitate, & fide catholi. qui tradit hanc regulam,
10 quòd † quando facta relatione huius præſtationis,
quæ dicitur uſura, ad aliud antecedens reſultat quaſi
facio, ut des, ut in omni matrimonio, ut in c. ſalubri
ter. extra de vſuris, uel vendēdo, vel trado, ut des. l. cu
rabit. C. de actio. emp. vel patior, ut des, ut ī c. 1. de feu
dis. uel ſuſcipio periculū, ut des, ſeu facias, ut in l. peri
culi. ff. de nautico fœnore. & in d. l. in naue ſau[illegible]
aut reſultat alia conformitas vnius ad alterum[illegible]
ibi non dicitur uſura ex ordinatione partium[illegible]
ti, quia nō eſt lucrum, ſed eſt quædā recompen[illegible]
debita hinc inde, quæ dicitᷣ obligatio correſp[illegible]
& ita debent intelligi not. per glo. in l. ſocium[illegible]
eo. ff. pro ſocio. Quam theoricam Bald. ſequ[illegible]
Lauren. de Rodul. in d. tracta. in 2. par. in fi. [illegible]
eſt de mente gl. in ſumma 14. q. 3. ſed in ca[illegible]
ex compoſitione inter præfatos facta reſu[illegible]
vel trado, & facio, uidelicet ex parte dicto[illegible]
ſtri Ludouici, & ſer Romani, qui promiſ[illegible]
unum fondicū fulcitum coriis, & aliis [illegible]
cibus, itē uendere, dare, ſeu tradere cori[illegible]
pro certo pretio, ut facias, uidelicet ex pa[illegible]
dictæ uniuerſitatis, qui promiſerunt leuar[illegible]
vt ſupra dictū fuit, & duos inſtitores peri[illegible]
arte conſtituere, & pro illis fideiubere, & c[illegible]
ter ex parte dictorum hominum reſultat [illegible]
riculi, ſeu aſſecuratio capitalis, & hoc in reco[illegible]
tionem beneficij in eos per dictos magiſtru[illegible]
uicum, & ſer Romanum collati, ergo ration[illegible]
conformitatis unius ad alterum vſura in ca[illegible]
committi non dicetur, ſed contractus in [illegible]
honeſtus erit. ¶ Præmiſſis tamen non ob[illegible]
contrariam ſetētiam, & probabiliorem, [illegible]
eſſe arbitror, ꝙ huiuſmodi compoſitio, & [illegible]
labem uſurariam ſapiat, & in ſe contine[illegible]
neratitia ſit iudicanda. Et pro clariori dic[illegible]
11 intelligentia præſuppono, quòd † modern[illegible]
tot fraudes, & modos vſuram exercendi [illegible]
omiſſis modis, & viis olim conſuetis, & ho[illegible]
rimum contractus vſurarios tam occultè, [illegible]
ineunt, quòd de prauitate uſuraria ex præ[illegible]
bus in iure poſitis, & deſcriptis conuinci [illegible]
& ideò aduerſus eos ad conuincēdum illo[illegible]
re aliis cōiecturis, inditiis, & præſumption[illegible]
dum, vt eſt tex. notabilis. in clem. 1. §. cæterum [illegible]
ris, & ita per illum tex. refert Ioā. And. in ca[illegible]
ibique Abb. in gl. in uer. patet de emp. & vend. [illegible]
quibus poſteriores pertranſeunt. Hinc dixit do. La
de Rodul. in d. tract. in 1. par. in q. 58. quod [illegible]
vſura conuinci nequeat ex iuris præſump[illegible]
ex coniecturis in iure deſcriptis, ut habetur in d. c. i[illegible]
ciuitate. in c. conſuluit. & in c. fi. de vſur. in d. c. ad no
ſtram. in c. illo vos de pigno. & in d. clem. [illegible]
poteſt ex aliis ſimilibus præſumptionibus vſura[illegible]
tegentibus conuinci, & facit tex. not. in c. cum in [illegible]
ceſi extra de vſuris, ubi generaliter dicitur. [illegible]
uſura manifeſta poſſe per argumenta conuin[illegible]
12 cundo præmitto, quòd † in quocunque gen[illegible]
tractuum ſub quacunque uerborū concept[illegible]
ceptorum uſura poteſt ex depranata intēti[illegible]
trahentium cōmitti, ut in cōtractu emption[illegible]
ditionis iuxta d. c. ad noſtram. d. c. in ciuitate. [illegible]
ſuluit. & d. c. fi. de vſuris. item in ꝯctu pigno[illegible]
d. c. illo vos. nec non in cōtractu ſocietatis [illegible]
per doct. in c. nauigāti. de vſuris, & per gl. [illegible]
14. q. 3. item in contractu donationis, vel [illegible]
do. Laur. in d. tract. in 18. q. 1. partis, itē & in [illegible]
que ſentētiis, vt idē do. Lau. dixit in d. tract. in [illegible]
to d. c. conſuluit. in 4. oppoſi. inquiens, ita q [illegible]
praticā totius orbis habere, quæ practica prob[illegible]
c. ad noſtram. in d. c. illo vos. in c. cum contra[illegible]
13 gno. & in c. ad noſtram de iureiurando: idem [illegible]
dicimus de teſtamentis, vt de prauitate uſura[illegible]
poſſint, veluti declarat Bartol. in l. 3. per il[illegible]
tum. ff. de alimentis, & ciba. lega. in l. 2. ff. de [illegible]
pœnæ nom. & in l. cū ſtipulati ſumus. in fi. ff. de v[illegible]
rum obligat. Petrus de Ancharano in conſi. [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſimilibus, quæ allegat Alexand. in conſi. 27. volumi.
24 4. ex quibus infero, ꝙ † idem erit in contractibus inno
minatis correſpectiuis, & præſertim in illis, qui aſſi
milantur contractibus nominatis, ut contractui em-
ptionis uel contractui ſocietatis. iuxta l. titius. cũ ibi
notatis per Paul. de Caſt. ff. de præſcrip. ver. vbi opti
me probatur, ꝙ etiam in contractu innominato, qui
ſimilis eſt contractui ſocietatis, uſura põt cõmitti, &
idem uerũ facit id, quod idem do. Lauren. ſentit in
d. tractatu in 2. parte. in 3. quæſtio. innuens, ꝙ etiã in
contractibus innominatis, & correſpectiuis quis de
prauitate uſuraria cõuinci poteſt; & ſanè nullus nega
ret in caſu d. l. titius. uſuram cõmitti, ut ibi clarè vult
ille tex. & tamen loquitur in contractu innominato:
& idem probari vĩ ex dicto c. plerique. cum glo. vbi ſi
quis det pecuniã negotiatori, ut inde emat merces, &
certum lucrum ex mercibus capiat, uſurã cõmittit, & tñ
talis contractus eſt correſpectiuus, & innominatus ſi-
milis contractui ſocietatis. Præterea ſi uſura poteſt
in aliis contractibus nominatis contrahi, & tales con
tractus poſſunt ex eorũ circunſtantiis, & ob deprauata-
tã agentis intentionẽ de uſuraria prauitate argui, idẽ
ergo dicendum eſt de contractibus innominatis, qui
25 contractibus nominatis aſſimilantur, quia † tales con
tractus regulantur ſecundum naturã contractuũ no-
minatorũ, quibus aſſimilantur, ut in l. 1. §. ſi quis ſer-
uum dando depoſiti. & eſt text. loquens in cõtractu inno-
minato, qui contractui ſocietatis aſſimilatur. in l. ſi
mercedis maior. ff. locati. iuncta l. cũ duobus. §. q-
dam ſocio. in d. l. titius. & ibi Pau. de Caſt. poſt gl.
in ſummis §. at cum do. cum glo. ff. de præſcriptis ver
bis. l. ſi certo. §. nunc uidẽdum. il 2. ff. commod.
Nec obſtat prædictis, ꝙ uſura ſolũ in cõtractu mutui
dicatur cõmitti, iuxta illud, mutuum date nihil inde
ſperantes. d. c. conſuluit. & colligitur ex diſſinitione
26 uſuræ, quæ habetur in rubr. eod. tit. qm̃ † fateor hoc uerũ
eſſe, quia non refert, an ſit contractus mutui ueri, ficti,
vel præſumpti, & de uero mutuo clarũ eſt, de ficto au
tem probatur in cap. in ciuitate. in c. conſuluit. & in c.
nauiganti de vſuris. ubi quoad ſui formã erat contra-
ctus emptionis, ſed fictè, & impropriè propter malã
creditoris intentionẽ cenſetur mutuum fuiſſe cõtra-
ctum, ut uolunt Doctores omnes poſt gl. in d. c. in ci-
uitate, & præſertim Henricus Boich. Et ꝙ in caſu di-
cti c. in ciuitate uſura in contractu mutui cõmitti dica-
tur, probat text. in d. c. conſuluit. ſecundũ quod illum
textum inducere ſum ſolitus in rub. de vſuris ibi, quicqd
in caſibus tenendũ ſit, ex euangelio Lucæ manife
ſtè cognoſcitur, in quo dicitur, mutuũ date nihil in-
de ſperantes, ergo ex illo textu innuitur, ꝙ uendendo
merces ad tẽpus, q caſus eſt unus de caſibus illius tex.
dicitur uſura in contractu mutui cõmitti; & de p̃ſum
pto mutuo probatur in d. c. ad noſtram. & in d. c. illo
vos. vbi quoad formam alius erat cõtractus, q̃ mutui,
ſed ex pluribus coniecturis, & præſumptionibus con
tractus mutui fœneratitius præſumitur. Ita dicendũ,
& concludendũ eſt in omnibus, & quibuſcunq; con-
tractibus etiam innominatis, in quibus vſura dicitur
cõmitti ex pactis, & circunſtantiis contractus, & ob
malam creditoris intentionem, ut uſura tunc ſuper con
tractu mutui ficti, ſeu præſumpti dicatur contrahi, ut
de contractu innominato uidetur probari in d. c. ple-
27 rique. ſi rectè cõſideretur, iuncta gl. & † ut dicit Abb.
in d. c. illo vos. per illum textũ in 4. notabili, in cogno
ſcendo ſpeciẽ alicuius contractus magis debent attẽ-
di pacta in eo appoſita, q̃ nuda verba ipſius cõtractus.
l. in ſolutum. ff. de præſcript. ver. l. ſi uno. ff. loca. & d. c. ad
noſtram. ibiq; Abb. Nec præmiſſis aduerſantur dicta
per Baldum in d. l. cũctos populos. quia illis infra re-
ſponſum accõmodabitur. ¶ His præſuppoſitis, cõfir-
mando nunc concluſionẽ ſupra traditã, conſidero, ꝙ
aut uolumus contractũ hunc, de quo agitur, eſſe con
tractũ nominatum ſocietatis, aut contractum inno-
minatũ facio, & do, ut facias, ueluti ſupra dictũ fuit, ſi
18 ꝯ̃ctum nominatum ſocietatis eſſe dicamus, † prout
uerè videtur eſſe, quia actũ fuit inter contrahentes, ꝙ
magiſter Ludouicus, & ſer Romanus facerẽt unum
fondicum ipſis hominibus dictæ uniuerſitatis, & ho-
mines deberẽt apponere duos inſtitores, pro quibus
fideiuberẽt, & ꝯñr magiſter Ludouicus, & ſer Roma
nus coria, res, & alia bona tradiderunt, & aſſignarunt
dictis hominibus, ſeu eorũ inſtitoribus ĩ taberna, ſeu
fondico, ut negotiarentur, non aliter dominiũ dicta-
rũ rerũ in ipſos homines transferendo, quo caſu dici
tur contracta ſocietas, ex qua utraq; pars cõmodũ, &
lucrũ perceptura erat, ut ex tenore inſtrumẽti colligi
tur, & optimè infertur ex ijs, quæ dicit Pau. de Caſt. in
d. l. titius. probando, ꝙ in terminis illius text. ſocietas
contracta nõ fuerat, quia ibi actũ erat, ut dominium
pecuniæ ad negotiandũ datæ in accipientẽ transferre
tur, ſecus ſi id actũ non fuiſſet, prout in caſu noſtro; in
quo propterea poteſt dici celebratus cõtractus ſocie-
19 tatis: ſequitur, ſi ita ſit, † ꝙ ꝯ̃ctus dicatur illicitus, & fę
neratitius, qm̃ nos propriè ſumus in caſu glo. d. c. ple-
rique. 14. q. 3. quã Doct. ibi, & in d. c. nauiganti. cõiter
ſequuntur, quæ vult contractum ſocietatis in caſu ab
ea poſito, qui eſt caſus noſter, eſſe illicitũ, & vſurariũ:
nã ſicut ibi data fuit pecunia ad negotiandũ, ita in ca-
ſu noſtro data fuerunt bona, res, & fortè pecunia. Itẽ
ſicut ibi de certo lucro dando actũ fuit, ita in caſu no
ſtro, prout in dicto inſtrumento habetur. Item ſicut
ibi recipiens aſſecurauit capitale, recipiendo in ſe pe-
riculum, ita in terminis noſtris, quia homines præfa-
ti dictũ magiſtrum Ludouicum, & ſer Romanũ pro
ſuo capitali aſſecurauerunt, promittẽdo cũ lucro pro
certo pretio emere, & leuare ſingulis tribus mẽſibus,
ac etiam in fine ſocietatis totum capitale, necnõ præ
fati homines dictæ uniuerſitatis aſſecurauerũt etiam
capitale liberè pro inſtitoribus promittendo, & fide-
iubendo iuxta ea, quæ voluit do. Lauren. in d. tract. in
2. par. in 3. q. in vlti. col. Et ꝯñr ex prẹmiſſis colligitur,
nos eſſe in caſu dictæ glo. & d. c. plerique, præſuppo-
nendo, prout uerũ eſſe videtur, ꝙ hęc cõpoſitio, & cõ
uentio fuerit cõuentio ſocietatis, nã deciſio illius gl.
ad caſus ſimiles, & habẽtes eandẽ, uel ſimilẽ rationẽ
extẽditur, atque trahitur, ut expreſsè ſentit do. Laur.
in d. tract. in 1. par. in quæſt. 18. Si uerò dicamus hunc
fuiſſe ꝯ̃ctum innominatum, qui, ut ex prædictis colli
gitur, contractui ſocietatis æquiparatur, ſeu aſſimila-
20 tur, † concludendum eſt ſimiliter illum eſſe illicitũ,
& vſurarium, quia contractus innominati, qui cõtra-
ctibus nominatis ſunt ſimiles, & æquiparantur, regu-
lari debent ſecundum naturã contractuum nomina-
torũ, quibus aſſimilantur, vt ſupra dictũ fuit, & proba
tur ex ijs, quæ uoluit Paul. de Caſt. in d. l. titius. per illũ
tex. ubi data fuit pecunia, vt quis negotiaretur, & de
lucro certũ quid danti daretur, reſiduũ verò, ſi quod
eſſet, accipientis eſſet. Et ex quo periculum pecuniæ,
& capitalis ſpectabat ad dantẽ, & non ad accipientẽ,
dans poterit agere ad uſuras, & ad lucrũ conuentũ, ſi
lucrum factum fuiſſet, ergo ſecus eſſet, prout contin-
git in caſu noſtro, ſi pecunia cauſa negotiãdi data fuiſ
ſet cũ ſpe certũ quid pro lucro conſequendi, & acci-
piens de periculo capitalis, & in caſu periculi etiã ad
ſoluendũ lucrum teneretur, vt videtur probari ex illo
tex. d. l. titius. iunctis not. ibi per Pau. de Caſt. ¶ Secun
do ꝯ̃ dictos magiſtrũ Ludouicum, & ſer Romanum
21 facit, qm̃ † ſi aſſecuratio, & ſuſceptio periculi ſolum
reſpectu capitalis facta correſpectiuè propter cer-
tam mercedẽ, ſeu utilitatem, ut ſi quis creditori pro

rr 2 debi-

debitore ob certam mercedem fideiuſſerit, non dr̄ licita,& fortè uſuram continet,ut colligitur ex iis,quæ uoluit do. Laur.in d.tract.in 2.parte.in 3.q.ergo à fortiori hoc dicendum erit, quando quis fideiubēdo,ſeu aliter cauendo, & promittendo ipſum creditorē non ſolum pro ſorte,& capitali, ſed etiam pro certa lucri quantitate aſſecuraret, hoc enim caſu nulli dubium eſt, ꝙ ille, cui talis aſſecuratio capitalis, & lucri certi facta fuiſſet,diceretur uſurarius, ut eſt bonus tex.in l. periculi.ff.de nautico fęno. iuncto d.c.nauiganti. nā breui manu cenſeretur ipſi aſſecuranti mutuatum capitale cum ſpe conſequendi augmentum illius lucri. argum.not.in d.c.in ciuitate.& in d.c. conſuluit. Sed prædicti homines uniuerſitatis pro quadam certa utilitate aſſecurauerunt dictos magiſtrum Ludouicum, & ſer Romanum reſpectu capitalis,& certi lucri,ut ſępe dictum fuit, & ex contentis in dicto inſtrumento apparet,ergo nulli dubium,uſuram fuiſſe commiſsā: quis enim tàm fatuus negaret uſurā eſſe, quando ego negotiarer cum pecunia, rebusq́; meis cum pacto tecum inito fortè propter aliquam utilitatem, quam ex tali negotiatione eras percepturus, ꝙ quando mihi uideret, tenereris,ac obligatus eſſes leuare,& emere tuo periculo merces omnes pro eodē pretio, quo conductæ in fondico conſtiterint, & ultra cum taxatione certi lucri.argu.d.c.illo uos. ibi, & ꝙ ultra ſummam receptam quadraginta ſolidi deberent perſolui: nam tunc uidetur tibi mutuata pecunia capitalis cum ſpe certa conſequendi capitale, & lucrum,iuxta d.c.in ciuitate. cum ibi not. ¶ Tertio conſidero conuentum fuiſſe in caſu noſtro,ꝙ ſingulis tribus menſibus homines dictæ uniuerſitatis tenerentur emere,& leuare omnia coria, & bona ab aliis refutata, vulgo ſupra oſſa nuncupata,ꝓ maiori pretio,quàm ualerēt, & tempore ſolutionis pretij ualitura eſſent,ex quibus
22 ſequitur,contractum dici uſurarium, nam † qui merces ad tempus pluris uēdit, quàm ueriſimiliter eſſent ualituræ tempore ſolutionis faciendæ, dicitur vſurarius,ac fœnus exercere. d.cap.in ciuitate. d. cap. conſuluit.& d.cap.nauiganti.& ut Abb.ibi poſt alios ſcribentes declarat, ad hoc, vt vendens merces ad tempus à prauitate vſuraria excuſetur, duo ſunt neceſſaria,primum, quòd venditor aliàs de præſenti nō fuiſſet merces venditurus,ſecundum, quòd dubium ſit, an tempore ſolutionis merces pluris, uel minoris eſſent valituræ,quorum altero deficiente,uenditor vſuram committit,ut in d.cap.nauiganti. Sed in caſu noſtro præfati magiſter Ludouicus, & ſer Romanus parati erant de præſenti vendere,quia tabernam cū mercibus uenalibus habebant,item certum erat, ꝙ tempore ſolutionis faciendæ coria refutata minoris erāt ualitura,quàm uenderentur,quia homines præfati tenebantur illa tanti emere, quanti emebant coria bona,ergo &c. ¶ Quarto aliam coniecturam facio,† dū
23 in inſtrumento dicitur,partes conueniſſe,quòd ad libitum dictorum magiſtri Ludouici, & ſer Romani poſſet à contractu diſcedi,& compoſitio inter eos facta ad eorum arbitrium durare deberet,& facta declaratione per prædictos magiſtrum Ludouicum, & ſer Romanum ipſi homines deberent omnia bona dictę negotiationis emere : nam ex hoc etiam colligitur præſumptio vſurariæ prauitatis.argumento text.cum ibi not.per Ioannem Andr. Antonium de Butr.Imolam,Abbatem, & alios communiter in dicto c.ad noſtram.de emptio.& uendit.& per ea,quæ uoluit Abb. in d. c. illo uos. vbi uolunt, quòd quando fit pactum de diſcedendo à cōtractu ad arbitrium creditoris,uel poſt certum tēpus tantum,contractus tunc præſumitur fœneratitius, quia hoc actum cenſetur, ut creditor interim aliquid ultra ſortem lucretur, & ſic uſurā

committat. ¶ Quinto prædicta confirmantur
24 † negari nō poteſt, quin huiuſmodi negotiatio
ctis in inſtrumento compoſitionis appoſitis nō
tur homines dictæ uniuerſitatis multum, & in
bus grauare,& in primis,dum ipſi uſum taberna
ſui fondici noui gratis,& abſq; ſolutione alicu
ſionis aſſignarūt,itē in leuādo, & emēdo ſingul
bus menſibus coria ab aliis refutata, & oīa ſupra
& in ponendo duos inſtitores peritos,qui ne
nē exerceant,necnon in onere emendi, at
omnia bona, & res dictæ negotiationis in
ergo talis negotiatio ex parte præfatorū
douici,& ſer Romani dicetur,& iudicari
cita adeò,ꝙ poterunt coram iudice eccle
ueniri ratione peccati ad reſtitutionē eius,
ctos homines grauarunt,& quod cum pecca
ti fuerunt,quia nō remittitur peccatum,niſi re
ablatum.c.cum tu.de uſur.& c.qui res. 14.q.5
ligitur ex iis,quæ uoluit Abb. in d.c.1.ne cle
na.poſt Innocen.Ioannem Andr. & Hoſtien.
cunt, ꝙ exercens negotiationem aliàs in ſe li
ſed cum damno alterius, ut quia lucratus ex
cum alterius diſpendio,ipſe ad reſtitutionem
neretur,ſicut uſurarius,quia non remittitur pec
niſi reſtituatur ablatū: & ideò ratione pecca
erit de foro eccleſiaſtico,iuxta ea, quæ habentur
nouit. cum materia. extra de iudic. & per dom
Lauren.in dicto ſuo tractatu in d.q.18. ¶ Sexto
dat,præſupponendo,ut dictum fuit, ꝙ in termi
ſtris ſaltem ex pactis, & mala intentione poſſi
25 mutuum tacitè fuiſſe contractum,† ꝙ hic contractus
de crimine uſurarum argui poteſt, propterea quòd
obligatio naturalis ad antidora,qua ad remunerationem
nem beneficiorum tenemur. iuxta l. ſed & ſi lege. §
conſuluit.ff.de petitio. hæredit. fuit in pactum dedu
cta,ut uoluit glo.in d.c.conſuluit, & in c.1.in
pectes.ibique Archid.14. quæſt. 3. quas glo.doctores
in dicto cap.conſuluit. communiter ſequuntur. dici
tur enim in inſtrumento compoſitionis, ꝙ homines
dictæ uniuerſitatis uolētes remunerare ſupradictum
magiſtrum Ludouicum,& ſer Romanum de ſupradi
ctis beneficiis, promiſerunt plura, ut in dicto inſtru
mento. ¶ Septimo poteſt capi alia coniectura
26 contractus,& fœneratitij ex eo, † quod præfati magi
ſter Ludouicus, & ſer Romanus promiſerunt, &
obligarunt dare, & uendere ſolum hominibus dictæ
uniuerſitatis,qui continuè ſunt conſueti emere in
rum fondico,& non aliis coria pro eo pretio,quod
ſi omnibus computatis expendiderunt, cum
men augmento certi lucri, & hoc dūtaxat ad finem
& effectum,ut ipſi maiorem perſonarum con
ad ſuum fondicum,& tabernā haberent,traher
& inuitarent alios caligarios conſuetos alibi
ad emendum in ſuo fondico, & hoc argumen
rum,quæ dicunt Ioan.Calder.Abb.& reliqui
tes communiter in d.c.nauiganti, & habetur
nem And.in regula peccatum.de reg. iur.in
curial.dum loquuntur de piſtore, & molen
uſuram committere dicūtur, ſi, ut perſonas
furnum,& molendinū attrahant,pecunias
uel gratis aliquibus inſeruiunt. ¶ Vltimo pro hac
te multum facit doctrina, quam doctores com
ter ponunt in d.cap.conſuluit.per illum tex.
27 † quòd ſi debitor ob timorem, ne ad reſtitution
creditore cogatur,aliquid creditori promittat,
uat, creditor dicitur uſuram committere, cum
tionem cauſa alicuius lucri differat, ueluti ibi
sè declarat Abb.& facit id,quod uoluit dom.Lau
in d.tract.in 1.parte.in 10.q. Sed in caſu nr̄o,ut
sè conſtat ex præfatione inſtrumēti,ex qua cauſa

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

his colligitur, iuxta l.fin.ff. de hæred.inſtitue.l.titia. §. idem reſpondeo.ff.de uerborum obligat.& l.itē quia. ff. de pactis.cum ſimilib. & ut ex promiſſione correſpectiua per homines dictæ uniuerſitatis facta apparet, præfatus magiſter Ludouicus erat creditor dictorũ hominũ de ducatis ſexcentis, & de lucris factis ratione cuiuſdam ſocietatis, & reſtitutionem, ac ſolutionē dictæ ſummæ à dictis hominibus iudicialiter, & extraiudicialiter petebat, hoĩes aũt illũ rogauerũt, ut eis aliquam dilationem ad ſoluendũ dare uellet, & unum fondicum benè fulcitum eis faceret, quibus dictus magiſter Ludouicus cõplacuit, & pro remuneratione horũ beneficiorũ homines p̃fati dederunt, & aſſignarunt ei uſum cuiuſdam tabernæ, ſeu fondici, & promiſerunt leuare, & emere, ut ſæpius dictũ fuit, & ĩ dicto inſtrumento cõtinetur: ergo manifeſtè cõſtat, magiſtrum Ludouicũ uſurã cõmiſiſſe, cum pro dilatione ad ſoluendum dictis hominibus data ipſi plura [illegible], & ſer Romano utilia promiſerint, & ſi aliqd ultra ſortē det, uel fiat, qđcunq; ſit, & qđcunq; nomē imponas, ſit uſura. d.c.plerique.& doctores in d.c. nauigāti. Cum itaq; in terminis noſtris plures, & diuerſæ concurrant coniecturæ, ex quibus huiuſmodi contractus poteſt de fœneratitia prauitate argui, erat ab eo abſtinendum, quia in materia peccati ſemper uia, quæ eſt tutior pro anima, eſt amplectenda, ne homines in laqueum incidant, & animæ eorum ad gehennam trahantur, argumento d.c. in ciuitate.de uſuris. in c. glo.& docto. & cap. iuuenis.extra de ſponſalibus. ¶ Et tenendo hanc partem, quamuis omnibus ſu in contrarium adductis poſſit clara reſponſio ex prædictis colligi, tamen unicuiq; ſigillatim reſpõdēdo. Non obſtat primo, quòd non fuerit celebratus cõtractus mutui, ſed cõtractus innominatus, in quo uſura non committitur, quia reſpondetur primo, q̃ ſi nõ quoad formã, ſaltē iuris fictione dicitur contractus mutui celebratus, iuxta d.c. in ciuitate. & d. c. conſuluit. cum ſimilibus dictis, & uſura ēt in mutuo ficto, uel præſumpto committitur, ut dictum fuit. Secundo reſpõ-
28 detur q̃ † etiam in contractu ſocietatis, & in contractibus innominatis quoad ſui formam poteſt uſura exerceri, quando ſaltem iuris fictione mutuum põt dici contractum, ut eſt gloſa in d. cap. plerique. cum ſimilibus ſupra ad propoſitum adductis, & faciũt ea, quæ ponit Alexand. in conſi. 27. in 4.volum.in 3. colum. ibi. & licet dicatur. Quòd autem ex coniecturis appareat contractum fuiſſe uſurarium, & conſequenter mutuum in caſu noſtro tacitè contractũ, probatur ex ijs, quæ ſupra, & præſertim in ultimo fundamēto dicta fuerunt, ad quæ, ne eadem repetam, me re-
29 mitto. ¶ Non obſtat ſecundum, quia † aſſecuratio, & ſuſceptio periculi dicitur licita ex parte eius, cuius merces aſſecurantur, quando ſolum ſortis, & capitalis aſſecuratio fieret. d.l.in naue ſaupheli. cum ſimil. ſed quñ fieret aſſecuratio ſortis, ac ēt alterius lucri ultra ſortē, tunc eſſet illicita, & uſuraria.d. l. periculi. & argumento. d. c. nauiganti. cum alijs ſimilibus ſupra deductis. At p̃fati magiſter Ludouicus, & ſer Romanus ultra aſſecurationē ſortis, & capitalis uoluerunt ēt aliquid lucrari, & de certo lucro aſſecurari, ut ſupra fuit oſtenſum, ergo &c. ¶ Tertio non obſtat, q̃ licitũ ſit contrahentibus ſe inuicē decipere iuribus p̃
30 allegatis, quia † hoc uerum eſſe intelligas, dummodo ex tali contractu non reſultet contractus fœneratitius, nec uſurarius ēt fictione iuris, ut eſt caſus clarus, cũ ibi not. per glo. in d. c. in ciuitate. cum ſimilib.
31 ¶ Quarto argumento reſpondeas, q̃ † negotiari eſt laicis licitũ. d.c. fornicari. dũmodo hoc nõ fiat cupiditatis, & auaritiæ cã, & conſequenter dummodo uſuraria prauitas ceſſet, ut eſt tex. clarus in d. c. ĩ ciuitate. in d.c. conſuluit.& in d.c. nauiganti.& hr̃ per Inn. Ioã. And. Abb.& omnes in c. 1. ne cleri. uel mona. & c. quicunque. 14. q. 3. cum simili. ſupra adductis. ¶ Non aduerſatur etiam prædictis quinto loco doctrina Bald. in d. l. cunctos populos. cui concordat etiam glo. in ſumma. 14. q. 3. nã licet ex ſupra deductis ſatis clara re-
32 ſpõſio appareat, tamen clarius reſpõdēdo dicas, † illud dictũ Bal. procedere, quando in contractibus innominatis cadit, ſeu reſultat debita recõpenſatio, & proportionabilis conformitas unius ad alterũ, & ita procedunt iura per eum allegata, ſecus ſi in proportionabilis difformitas reſultaret, ut probatur ex ijs, q̃ habentur per gl. in d.c. plerique. cũ ſimilibus. quia tũc ēt in contractibus correſpectiuis, ex quibus reſultat facio, ſeu do, ut facias, ſeu ut des, poteſt uſura cõmitti, & tales cõtractus poſſunt de fœnore argui, ut exēplum in terminis noſtris poni põt, ueluti ſupra pleniſſimè fuit declaratũ. Secundo poteſt reſponderi, q̃ Bal. ibi dicit, q̃ in contractibus correſpectiuis, & innominatis uſura propriè non dicitur cõmitti, quod dictum fortè poteſt ſuſtineri, quoniã illis caſibus, quibus uſura in alijs contractibus, quã in contractu mutui committitur, impropriè, & largè dicitur uſura, ut in d.c. cõſuluit. ibi quaſi uſurarius cenſendus ſit, quæ dictio quaſi eſt nota improprietatis. ut dicit Bal. in l. in ſuis. ff. de liberis, & poſthum. & Abb. in c. 1. de poſtulatio. p̃latorum. in 2. colum. ſed q̃ in illis uſura ſaltē largè loquendo non dicat̃ poſſe committi. Bal. ibi non negat, ut quando in contractu innominato eſſent appoſita talia pacta, talesq́ue circunſtantiæ, ex q̃bus contractus de uſura argui poſſet, qm̃ ſi hoc dicimus in contractibus nominatis. d. c. in ciuitate. cum alijs præallegatis. idem ergo dicendum eſt etiã in cõtractibus innominatis, & correſpectiuis, & p̃ſertim ĩ illis, qui ſimiles ſunt contractibus nominatis, ut colligitur ex textu, cũ ibi no. in d.c. plerique. & ex ijs, quæ habentur in d.l. titius. cũ ibi no. p̃ Pau. de Caſt. ſi enim tacitè ex pactis in contractibus innominatis appoſitis reſultaret cõtractus mutui, & nõ uniformitas, ſed magna unius ad alterũ difformitas, cur non eſt dicendum, tales contractus eſſe illicitos, ſicut dicitur, de cõtractibus nominatis? & hoc ibi Bal. non negat, quinimmò illud expreſſè ſentit, dum cõformitatē, & recompenſationem debitã unius ad alterũ cõſiderat, & ſic innuit ſecus eſſe, ſi magna reſultaret difformitas. Ex quibus omnibus uidetur concludendũ eſſe, q̃ in terminis noſtris contractus ipſius inter præfatos magiſtrum Ludouicum, & ſer Romanũ ex una, & homines dictę uniuerſitatis caligariorũ ex altera prauitatē uſurariam in ſe continere dicatur. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Contractus emptionis, & uenditionis uerè, & propriè uſurarius dicitur, & uenditor tanquam uſurarius ad reſtitutionem tenetur, & cogi poteſt, quando ultra pactum de retrouendendo plures aliæ coniecturæ, & pręſumptiones ſimulationem, & uſurariam prauitatem arguentes concurrunt: & quid ad hoc requiratur, & quando hoc uerum ſit. num. 13. & 20.*

2 *Idem, ſi tres aliæ coniecturæ, & pręſumptiones abſque illo pacto de retrouendendo adeſſent.*

3 *Contractus ex pluribus coniecturis, & præſumptionibus ſimul concurrentibus de prauitate uſuraria conuinci poteſt.*

4 *Et aliquæ ex dictis coniecturis hic ponuntur.*

5 *Præſumptio ſimulationis, & uſurariæ prauitatis oritur ex pacto, quòd uenditor poſt certum tempus, & infra certum tempus, & non ante, nec poſt, retroemere teneatur.*

6 *Idem, ubicunque uendens cum pacto de retrouendendo remanſit in poſſeſſione rei uenditæ.*

Etiam ſi uenditor emptoris nomine ſe poſſidere conſtituiſſet numero 23.

Et an, & quomodo hoc procedat nu. 24.

rr 3 *Idem,*